

Cizinec nebere práci

Článek Respektu - 38/04

RUBRIKA: Ekonomika, strana: 8

Cizinec nebere práci

Politici se bojí migrantů, ekonomové radí zachovat klid

Je to strach, který hýbe Evropou. Německo a Rakousko se kvůli němu předem obrnili proti levné pracovní síle z Východu. Obavám z migrantů podleho v poslední chvíli před rozšířením i jinak liberální Nizozemsko. Většina ekonomických studií se přitom shoduje v překvapivé věci: Cizinci „nekradou“ domácím práci. Vliv migrantů na nezaměstnanost a mzdy je menší, než politici a obecné povědomí předpokládají.

Rozpuštění

Kubánci...

Klasická a mezi přívrženci migrace snad nejcitovanější studie pochází od Davida Carda, kanadského ekonoma přednášejícího na Kalifornské univerzitě. V roce 1980 Fidel Castro dočasně otevřel pro emigraci přístav Mariel a tehdy Kubu během půl roku opustilo 125 tisíc obyvatel. Polovina z nich podle odhadů zamířila do amerického Miami. Počet práce schopných obyvatel Miami se tak prakticky skokem zvýšil o 7 %. Na náhlou vlnu se město nemohlo dlouhodobě připravovat, navíc tamní ekonomika neprocházela žádnou mimořádnou konjunkturou. Přesto David Card zjistil, že náraz měl jen minimální vliv na zaměstnanost a výši mezd. Vysvětlení? Jedno zní tak, že Kubánci, mluvící špatně anglicky a nijak zvlášť vzdělaní, soupeřili o pracovní místa nikoli s rodilými Američany, ale mezi sebou navzájem (dost možná se proto ani nedostali do oficiální statistiky nezaměstnaných). Druhé vysvětlení k tomu dodává, že jejich samotný příliv vytvořil další místa: migranti potřebovali někde bydlet a někde se najíst. Jiné studie srovnávaly dlouhodobý vývoj nezaměstnanosti v „přistěhovaleckých“ velkoměstech New York nebo Los Angeles s vývojem ve „starousedlických“ sídlech typu Pittsburghu či Nashvillu a dospěly k témuž: příliv nových lidí nezvyšuje nezaměstnanost domorodců.

...a

vítání

Rusové

Cardova data nezpochybnil nikdo. Harvardská skupina kritiků v čele s Georgem Borjasem však namítla, že studie je příliš úzce zaměřená. Každý přece věděl, že v Miami se vylodují Kubánci, a kdo z Američanů hledal nekvalifikovanou práci, oblasti se zdálky vyhnul. Příliv Kubánců se „nerozpusťil“ v Miami, ale v ekonomice Spojených států. Borjas se pokoušel aspoň zhruba odhadnout, o kolik vyšší by byly průměrné platy všech Američanů, kdyby migranti nepřicházeli vůbec (podle něj o 4 % v rozmezí let 1980–2000). Jenže studií ve prospěch přistěhovalců přibývá. S daty za celou zemi přišla například ekonomka z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě Rachel Friedbergová. V Izraeli se v letech 1990–94 zvýšila – kvůli enormní vlně přistěhovalců z bývalého Sovětského svazu – populace o neuvěřitelných 12 %. Na rozdíl od Kubánců v Miami šlo o vzdělanou pracovní sílu. Ani tentokrát se nezjistil žádný negativní vliv na zaměstnanost starousedlíků. Jediným negativním dopadem bylo zpomalení růstu mezd v těch odvětvích, která absorbovala nejvíce imigrantů. Friedbergová sama přiznává, že výsledky ji překvapily a že na vysvětlení může nabídnout jen několik hypotéz. Je poptávka po pracovní síle tak pružná? Nebo se přistěhovalci a starousedlíci tak výborně doplnili v nabídce pracovních dovedností? Nebo výzkum zkrslila historicky šťastná chvíle, kdy ve světě nastal boom špičkových technologií (Izrael patří v tomto oboru k nejlepším) a kdy v zemi vládl optimismus z mírových jednání s Palestinci v Oslu? K podobným výsledkům ale dospěly i studie v Kanadě, Austrálii či Německu – v poslední jmenované zemi zaznamenali jen mírné zpomalení růstu mezd po nástupu migrantů do dělnických profesí. Zbývá to vysvětlit politikům.

Rámeček Ukrajinec

na

lešení

„Žádný z Čechů v našem podniku by nebyl ochoten pracovat od sedmi ráno do devíti hodin do

večera," říká ukrajinský dělník Roman, který v Česku montuje kuchyňské desky. Jeho krajan Nikolaj, lesní dělník na Křivoklátsku, mluví stejně: Domorodci by prý nikdy nepracovali tak tvrdě za tak malou mzdu, podle něj raději žijí ze sociálních dávek. Česko zatím na svou studii o vlivu migrantů ještě čeká. Důvodem je nedostatek dat. Cizinců pracujících legálně na živnostenské oprávnění nebo v zaměstnaneckém poměru je nyní v ČR oficiálně více než 162 tisíc (asi 3 % celkové pracovní síly). Pracují především ve velkých obchodech, u továrních linek a na stavbách. Nadto zde ale podnikají další jako majitelé obchodních společností nebo zaměstnanci na „služební cestě“. A pak jsou tu nelegální migranti, jejichž počet se pouze odhaduje z množství vyhoštěných, zadržených při nedovoleném překročení hranic, žadatelů o azyl apod. Hrubé odhady kolísají mezi 40 až 200 tisíci osob. Jeden vliv možná z dat vyčíst lze. Pokud většina Ukrajinců, jejichž počet v ČR se výrazně zvýšil mezi lety 1994–97 (ze 14 na 43 tisíc), nastoupila do stavebnictví, vysvětlovalo by to mírný pokles růstu mezd v této branži.

Konec rámečku

Marek Hudema